

Savet stranih investitora (FIC): Pregled regulatornih mera za ubrzavanje dalje digitalizacije finansijskih usluga u Srbiji

Decembar 2020. godine

Foreign Investors Council

Sadržaj

Pozadina i ciljevi dokumenta	3
Sažetak	4
Pregled ključnih regulatornih mera koje su već implementirane	6
1 Sistem za instant plaćanje (IPS).....	6
2 Elektronski potpis	6
3 Daljinska identifikacija klijenta	7
Pregled dodatnih regulatornih inicijativa ključnih za dalji proces digitalizacije	8
1 Digitalna menica.....	8
2 Razmena podataka između banaka i Poreske uprave (glavni prioritet) / PIO fonda	8
3 „Cloud” rešenja za Kvalifikovani potpis na daljinu	9
4 Identifikacija klijenata na daljinu	10
5 Onlajn validacija lične karte preko Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP).....	10
6 Prihvatanje dokaza o elektronskoj transakciji od strane javnih institucija	11
Pregled dodatnih regulatornih inicijativa koje treba implementirati u srednjem/dugom roku	11
1 Povećati granicu do koje je elektronski potpis primenjiv	11
2 Priznavanje naprednog potpisa u radu pravnih lica	12
3 Zaključivanje ugovora o osiguranju na daljinu bez kvalifikovanog elektronskog potpisa	13
4 Registar kvalifikovanih elektronskih uverenja	13
5 Digitalne operacije sa državnim institucijama i javnim sektorom	14
6 Elektronska isporuka Ovlašćenja za registraciju vozila.....	14
7 Razmena sa telekomunikacionim (Telco) operaterima	15
8 Podaci o poljoprivrednim gazdinstvima	15
9 Bankarska lična karta (Bank ID) za identifikaciju klijenata	16
10 Pojednostavljenje obaveza vezanih za identifikaciju klijenata u procesu sprečavanja pranja novca (AML)	16
11 Centralizovano skladištenje podataka iz Agencije za privredne registre	17
12 Dostupnost podataka iz Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.....	17
13 Podnošenje izveštaja regulatornom telu	18
14 Objavljivanje plana regulatornih promena koje omogućuju da sve/većina bankarskih usluga bude izvedena digitalno	18
15 Otvoreno bankarstvo (Druga direktiva o platnim uslugama - PSD2).....	19
16 Razmena podataka između Ministarstva unutrašnjih poslova i Parking servisa	19
17 Izdavanje MTPL polisa bez (prethodno odštampanog) papira (obrazaca).....	20

Pozadina i ciljevi dokumenta

Cilj ovog dokumenta, pripremljenog od strane Saveta stranih investitora (FIC), u saradnji sa timom za Strategiju i transformaciju finansijskih usluga kompanije PwC (*FS Strategy & Transformation team*) i finansijskim institucijama – članicama (uglavnom bankama i lizing kompanijama), je da pruži pregled svih regulatornih mera, koje bi još mogle biti implementirane kako bi se omogućila dalja digitalizacija finansijskih usluga u zemlji, nakon nekoliko veoma uspešnih regulatornih promena uvedenih tokom 2018/19. godine, što je rezultiralo novim finansijskim proizvodima i uslugama, koji su postali dostupni na digitalnim kanalima.

Celokupna analiza i razmatrane mere uzimaju u obzir činjenicu da tekuća pandemija i povezana pravila društvenog distanciranja stvaraju dodatan pritisak kako na finansijske institucije, tako i na regulatorna tela širom sveta, da takođe prebace na digitalne kanale one aktivnosti /operacije (prevažodno interakcije sa klijentima) koje još uvek nisu omogućene na tim kanalima, na način koji je kontinuiran, lak za korišćenje i ekonomičan za njihove korisnike.

Dokument je rezultat niza intervjuja sa članovima Saveta stranih investitora tokom kojih je sav materijal prikupljen i strukturiran u okviru ovog dokumenta. Svaka inicijativa je detaljno opisana sa izdvojenim prednostima za korisnike i/ili širu za srpsku privredu. Inicijative su podeljene po prioritetima na one koje su više i manje važne za dalju digitalizaciju. Sve inicijative podrazumevaju 2-3 godine dugu digitalnu mapu puta, sa ciljem da sve, ili skoro sve finansijske usluge, budu lako i brzo digitalno dostupne klijentima.

Sažetak

Tokom prethodnih nekoliko godina, Narodna banka Srbije (NBS) je stavila akcenat na važnost digitalizacije finansijskih usluga i potrebu za istom. Dakle, NBS je imala veoma aktivnu ulogu u menjanju i primeni regulatornog okvira u oba pravca: u pogledu mera koje omogućavaju digitalizaciju i unapređenje efikasnosti internih poslovnih procesa (uglavnom u bankama) i u digitalizaciji interakcija sa klijentima. Neki od ovih napora su rezultirali sa inicijativama koje su u skladu sa tokovima na globalnom nivou. Na primer, Sistem za instant plaćanja (IPS) omogućava prenos sredstava u samo nekoliko sekundi i to u potpunosti beskontaktno. Sistem IPS ima ogromnih koristi za sve učesnike u platnom ekosistemu, počev od više opcija plaćanja, čineći ga lakšim, preko finansijskih koristi za trgovce, unapređenja novčanih tokova, itd. Sa druge strane, NBS je omogućila pojedincima da koriste svoje elektronske potpise za razne procese. U kombinaciji sa uvođenjem identifikacije klijenata na daljinu, klijenti se ohrabruju, i pritom im je omogućeno, da ostvaruju neke od svojih potreba u potpunosti digitalno, čime se unapređuje celokupno korisničko iskustvo.

Kako bi se nastavilo u ovom pravcu, kroz niz intervjuja sa finansijskim institucijama članicama Saveta stranih investitora (FIC), (odnosno članovima Odbora za digitalizaciju i/ili rukovodiocima Digitalnih odeljenja članova Saveta), mi smo strukturisali listu inicijativa i odredili prioritete, sa ciljem da sve ili skoro sve usluge budu lako i brzo digitalno dostupne korisnicima u ovom periodu.

Šest regulatornih inicijativa su označene kao kritične za dalju digitalizaciju. Dve od ovih inicijativa, uvođenje digitalne menice i omogućavanje razmene podataka između banaka i Poreske uprave / PIO fonda, su označene kao glavni prioriteti za omogućavanje dalje digitalizacije procesa kreditiranja. Kada se budu primenile, više klijenata će biti u mogućnosti da obezbedi potrebno finansiranje, u potpunosti na daljinski način. Ostale visokoprioritetne inicijative se fokusiraju na uvođenje novih, alternativnih (ali ipak sigurnih) opcija identifikacije klijenata na daljinu (npr. „cloud” rešenja, onlajn validacija ličnih karata preko Ministarstva unutrašnjih poslova) kako bi se omogućila šira primena kroz sve finansijske institucije.

Neke inicijative se takođe bave potrebom za digitalizacijom javnih institucija, na primer, prihvatanje dokaza o izvršenoj elektronskoj transakciji od strane javnih institucija, što bi smanjilo nepotrebnu papirologiju i složenost procesa za korisnika.

Kao nastavak puta u smeru digitalizacije, identifikovan je određeni broj daljih regulatornih inicijativa, čija je primena predviđena u srednjem i dugom roku. Jedan od njihovih glavnih ciljeva jeste da: a) pojednostave procese digitalnog kreditiranja i učine ih dostupnim za veću grupu korisnika (npr. povećavanjem iznosa do kog je primenjiv elektronski potpis, razmenom podataka sa telekomunikacionim (Telco) operaterima, itd.) b) pojednostave proces digitalnog pristupanja (otvaranja tekućeg računa) iz perspektive korisnika c) uvedu nove, bezbedne načine omogućavanja pojedincima da pristupe njihovim finansijskim informacijama (odnosno Otvoreno bankarstvo - *Open banking*) i ostalo.

Kako smo se i sami uverili u prethodnoj (i još uvek aktuelnoj) krizi, važnost ubrzavanja digitalizacije finansijskih usluga (i ostalih industrija) je od suštinskog i ključnog značaja. Pored ovih konkretnih (vidljivih) regulatornih mera, postoje određene šire oblasti, na kojima treba istovremeno raditi:

- Snažnije investiranje u formalno obrazovanje po pitanju digitalnih tema (digitalna pismenost), kako u redovnom obrazovanju kroz osnovne, srednje škole i univerzitete, tako i kroz programe za obrazovanje starijih i njihovu prekvalifikaciju

4 **Inicijativa Saveta stranih investitora (FIC):** Digitalizacija finansijskih usluga

- Zajednički rad (čak i kada je u pitanju zakonodavni proces) i otvaranje „crnih kutija” bi stvorilo veze između privrede (banaka) i klijenata u oba pravca. Banke bi mogle da bolje razumeju osećanja klijenata, njihove potrebe, ponašanja, dok bi se klijentima omogućilo obrazovanje i osnovno razumevanje finansijskog sistema. Mogli bi se organizovati hakatoni, kao okruženje za testiranje nove regulative, što bi pomoglo lakšem pronalaženju sivih zona
- Jačanje inovacione kulture kroz uključivanje „startapova”. Stvaranje okruženja koje bi olakšalo „startapovima” da testiraju svoje proizvode u početnoj fazi razvoja, bi ih motivisalo da razvijaju ideje u Srbiji
- Upotreba regulatornog sandbox-a kako bi se omogućila pilot-rešenja iz nereguliranih oblasti na kontrolisan način
- i mnogo toga drugog.

Pregled ključnih regulatornih mera koje su već implementirane

Tokom prethodnih nekoliko godina, Narodna banka Srbije (NBS) je imala veoma aktivnu ulogu u primeni regulatornih mera, koje omogućavaju dalju digitalizaciju finansijskih usluga. Ključne regulatorne inicijative su bile:

1 Sistem za instant plaćanje (IPS)

Opis

Narodna banka Srbije je pokrenula sistem za instant plaćanje (IPS) u oktobru 2018. godine. Ovaj sistem omogućava pružaocima platnih usluga da izvrše transakciju momentalno (24/7, 365 dana), čineći sredstva dostupnim primaocu skoro promptno. Do aprila 2019. godine, sve banke su implementirale IPS sistem. U 2020. godini, instant plaćanje pomoću QR koda je uvedeno naplatnim (POS) terminalima pomoću opcije „IPS Scan“ / „IPS Show“, koju su banke implementirale u svojim aplikacijama mobilnog bankarstva (m-banking). Ova mogućnost omogućava kupcima da izvrše plaćanje na POS terminalima putem mobilnog telefona, koristeći QR kod, koji je generisan od strane prodavca ili samog kupca kroz mobilnu aplikaciju.

Prednosti

Za razliku od platnih kartica, IPS sistem omogućava primaocu (npr. trgovcu) da primi sredstva u svega nekoliko sekundi, i to potpuno beskontaktno (odnosno plaćanje skeniranjem QR koda). Ovo ubrzava proces prodaje i, pošto smanjuje troškove, omogućava trgovcima da ponude kupcima opcije bezgotovinskog plaćanja. Navedeno ima velike prednosti po trgovce koje su tarife kreditnih kartica obeshrabrivale da ponude plaćanje putem kartica. Sa pogodnijom tarifnom politikom u odnosu na kartice, NBS je stvorila uslove da troškovi prihvatanja instant plaćanja budu niži za trgovce. Ovo motiviše male trgovce koji ne primaju kreditne kartice danas, da omoguće upotrebu ovog inovativnog metoda plaćanja na svojim POS terminalima. Iz ugla klijenata, proces prodaje je znatno lakši i brži, čime se unapređuje svakodnevno iskustvo kupovine.

Pored uvođenja QR koda za instant plaćanje (IPS) u maloprodajnim objektima, nekoliko kompanija je počelo da izdaje mesečne fakture sa odštampanim IPS QR kodom (npr. računi za komunalne usluge kompanije „Infostan“). Korisnici sada imaju mogućnost obave plaćanje skeniranjem IPS QR koda, bez potrebe da unose podatke u nalog za plaćanje. Sve ovo doprinosi da budemo jedan korak bliže dostizanju bezgotovinskog društva i jednostavnog korisničkog iskustva.

2 Elektronski potpis

Opis

„Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju“ je uveden 2017. godine, koji pored drugih stvari, prepoznaje upotrebu Elektronskog i Kvalifikovanog elektronskog potpisa

(QES). Kvalifikovani elektronski potpis (QES) je pred zakonom u potpunosti izjednačen sa fizičkim potpisom lica, prilikom raznih procedura i procesa, koji se mogu zaključiti u elektronskom obliku.

Prednosti

Upotreba elektronskih potpisa čini ugovaranje između dve strane znatno bržim i jednostavnijim, uz smanjenje troškova papirologije i potrebe za fizičkim prisustvom ugovornih strana. Zbog toga, glavna prednost leži u mogućnosti za uvođenje procesa u digitalnoj formi. Dakle, procesi su pogodniji i dostupniji u slučaju bilo kakvih smetnji u fizičkom svetu (van interneta), kao što je bio slučaj u nedavnoj krizi izazvanoj pandemijom. Dodatno, digitalni procesi su ekološki prihvatljivi, pošto se potpisivanje dokumenata obavlja bez štampe, skladištenje dokumentacije je u digitalnom formatu, a potreba za putovanjem obe ugovorne strane je smanjena.

3 Daljinska identifikacija klijenta

Opis

Novi „Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu” je objavljen 2018. godine. Ovaj zakon omogućava finansijskim institucijama da identifikuju nove klijente na daljinu, odnosno bez potrebe za dolaženjem u filijalu, čak i u slučaju uspostavljanja prvog poslovnog kontakta. Zakon propisuje proces identifikacije klijenata na daljinu i potpisivanje ugovora u iznosu do 600.000 RSD, upotrebom samo dvofaktorske autentifikacije kao saglasnosti (nema potrebe za kvalifikovanim elektronskim potpisom). U suštini, operater obavlja video poziv sa potencijalnim klijentom, tokom koga operater vizuelno potvrđuje identitet klijenta, kao i verbalno, verifikacijom ličnih podataka koji su prethodno dati tokom procesa pristupanja (odnosno, JMBG, ime roditelja, itd.).

Prednosti

Onlajn video identifikacija klijenata omogućava „end-to-end” (E2E) digitalni proces pristupanja novih klijenata, bez potrebe za odlaskom u filijalu. Ovo uključuje otvaranje tekućeg računa i ugovaranje finansijskih usluga u vrednosti do 600.000 RSD. Digitalizacija ovih procesa zadovoljava jednu od najvažnijih potreba klijenata, kada su u pitanju finansijske usluge. Procesu su pojednostavljeni i brži, a u isto vreme dostupni na mestu i u vreme po korisnikovom izboru, čime se unapređuje sveukupno korisničko iskustvo. Sa aspekta organizacije, digitalni procesi štede vreme i pripadajuće troškove, dok u isto vreme unapređuju operativnu stabilnost i doprinose smanjenju grešaka. Štaviše, u slučaju bilo kog prekida rada u fizičkom svetu, što se upravo i dogodilo nedavno, ne postoji zastoje u pružanju usluge, ni za klijenta, a ni za finansijske institucije, u vezi sa navedenim procesima. Kako je prethodno navedeno, digitalni procesi su ekološki prihvatljivi, pošto se potpisivanje dokumenata obavlja bez štampanja, skladištenje dokumentacije je u digitalnom formatu, a potreba za putovanjima obe ugovorne strane je ograničena.

Pregled dodatnih regulatornih inicijativa ključnih za dalji proces digitalizacije

1 Digitalna menica

Prioritet: Visok

Opis

Uvođenje digitalne menice je inicijativa koja je već u procesu razmatranja kod nadležnih državnih organa. U Srbiji, menica predstavlja glavno sredstvo obezbeđenje bankarskih kredita. Trenutno se koristi u papirnom obliku koji zahteva fizičko potpisivanje od strane klijenta i njeno dostavljanje (u papirnom obliku) Nacionalnom registru menica, kako bi ista postala izvršna. Kada je u pitanju menica, izazov je dvostruke prirode; glavni problem je taj što se menica mora proslediti Nacionalnom registru, koji je prihvata isključivo u papirnom obliku, a kako bi se to izvršilo, klijenti moraju najpre da je potpišu u pisanoj formi. Činjenica da Nacionalni registar prihvata samo menice u papirnom obliku predstavlja jednu od glavnih prepreka za uvođenje digitalne menice, koja suštinski sprečava dalju digitalizaciju procesa kreditiranja. Ova inicijativa predlaže digitalizovanje menice, odnosno upotrebu elektronske menice omogućavanjem prosleđivanja iste Nacionalnom registru u elektronskom obliku, ili ukidanje samog prosleđivanja. Na ovaj način bi digitalna menica bila podjednako važeća, registrovana i izvršna kao i fizička menica.

Prednosti

Digitalna menica bi služila kao pokretač digitalnog „end-to-end” (E2E) procesa kreditiranja. Korisnici više ne bi morali da fizički potpisuju menicu u filijali, već bi nezavisno od iznosa kredita bili u mogućnosti da to rade elektronski. Takođe, gledano iz ugla banke, u cilju pojednostavljenja i ubrzanja procesa, banke bi bile u mogućnosti da dostave menicu Nacionalnom registru putem digitalnih kanala.

2 Razmena podataka između banaka i Poreske uprave (glavni prioritet) /PIO fonda

Prioritet: Visok

Opis

Različiti papirni dokumenti koje izdaju poslodavci ili poreski organi, a koji potvrđuju status zaposlenosti potencijalnog klijenta ili se koriste za proračun kreditnog kapaciteta od strane banaka, predstavljaju veliko ograničenje za primenu „end-to-end” digitalnog procesa kreditiranja i razvoja digitalnih proizvoda. Inicijativa uključuje postavljanje infrastrukture koja bi omogućila razmenu podataka elektronskim putem između banaka i Poreske uprave ili PIO fonda, pod uslovom da klijenti budu saglasni sa tim. Podaci koji bi bili učinjeni dostupnim bi uključivali informacije u vezi sa neplaćenim porezima, zaradama, doprinosima za socijalno osiguranje i ostale informacije relevantne za obračun kreditnog kapaciteta bankarskih klijenata (pravnih i fizičkih lica). Slične otvorene baze podataka se već mogu pronaći u susednim državama, npr. u Slovačkoj i Poljskoj. Za primenu ove inicijative u Srbiji biće potrebno prilagođavanje relevantnih zakona koji regulišu bankarski sektor.

Prednosti

8 Inicijativa Saveta stranih investitora (FIC): Digitalizacija finansijskih usluga

Automatska razmena podataka će omogućiti bankama da prikupe pouzdane podatke o klijentu, obračunaju realan kreditni kapacitet i da spreče prevare.

Posledično, proces kreditiranja će biti brži, pošto će banke biti u mogućnosti da u kraćem vremenu dobiju informacije o kreditnoj sposobnosti svojih klijenata, čime će se proces kreditiranja automatizovati, omogućujući onlajn kreditiranje, unapređenje korisničkog iskustva itd. Važno je takođe naglasiti da će bankarstvo za „mikro“ klijente i preduzetnike biti lakše i brže, imajući u vidu da je Poreska uprava uglavnom jedan od glavnih izvora finansijskih informacija za tu vrstu klijenata, koji nisu u obavezi da podnose kompletne finansijske izveštaje. Da zaključimo, potrebe za finansiranjem, kako fizičkih tako i pravnih lica će biti ostvarene kroz mnogo brže i lakše iskustvo.

Pored navedenog, skorašnja praksa u Srbiji pokazuje da postoje značajni slučajevi prevara, posebno kada su u pitanju dokumenta koja izdaju poslodavci. Na ovaj način, banke će imati tačne podatke o klijentima i biće u mogućnosti da na bolji način procene njihov kreditni kapacitet. Dodatno, postoji potencijal za efikasnijim prikupljanjem poreza od strane države, pošto će ovo biti jedan od glavnih inputa za obračun kreditnog kapaciteta od strane banaka.

3 „Cloud” rešenja za Kvalifikovani potpis na daljinu

Prioritet: Visok

Opis

Trenutno rešenje za Kvalifikovani elektronski potpis je omogućeno na pametnim karticama (ili USB-ovima), zahteva posebne uređaje za čitanje i nije ga jednostavno nabaviti, što dovodi do veoma slabe penetracije korišćenja kvalifikovanog elektronskog potpisa među fizičkim licima. Još jedna prepreka koja onemogućuje širu upotrebu ove vrste elektronskog uverenja je činjenica da ljudi moraju da idu u Sertifikaciono telo (instituciju/e zaduženu/e za izdavanje kvalifikovanih elektronskih uverenja) i lično se prijave za kvalifikovano elektronsko uverenje potrebno za kvalifikovani elektronski potpis (QES). Kvalifikovani potpis na daljinu, što se sugeriše ovom inicijativom, može biti kvalifikovani elektronski potpis koji je u skladu sa EIDAS regulativom (elektronska identifikacija i usluge od poverenja), ali koji je urađen kao „cloud” rešenje, kako bi bilo moguće pribaviti ga na daljinu i povezati sa jednim uređajem, odnosno mobilnim telefonom, olakšavajući time upotrebu. Na ovaj način bi klijent bio u mogućnosti da pribavi potpis onlajn i „end-to-end” (E2E) bez potrebe da odlazi u Sertifikaciono telo. Ovo bi vodilo do šire upotrebe digitalnog potpisa, i posledično lakšeg prikupljanja potrebnih podataka fizičkih lica za razne svrhe, a na osnovu digitalne saglasnosti.

Inicijativa bi takođe uključivala stvaranje nacionalnog sistema za očuvanje digitalnog identiteta građana, u obliku centralizovane baze podataka. Na ovaj način, građani bi bili u mogućnosti da elektronski potpišu bilo koji ugovor (što bi bilo ekvivalentno svojeručnom potpisu), korišćenjem mobilne aplikacije pomoću koje bi mogli da pristupe svom elektronskom potpisu, koji je sačuvan na „cloud-u”.

Na primer, u Italiji, Digitalni potpis na daljinu („cloud” rešenje za digitalni potpis se može instalirati na aplikaciji, bez potrebe za čitačem ili drugim hardver uređajem). Za primenu ove inicijative u Srbiji je potrebno prilagoditi „Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju”.

Prednosti

Opcija kreiranja digitalnog identiteta na daljinu bi olakšala i ubrzala pojedincima put do dobijanja njihovih digitalnih sertifikata. Iako je kvalifikovani elektronski potpis u upotrebi već neko vreme, u stvari samo mali deo ljudi ga koristi, imajući u vidu da proces dobijanja uverenja zahteva dosta vremena. Ova inicijativa bi unapredila korišćenje Kvalifikovanog elektronskog potpisa (QES) koji zauzvrat olakšava brojne bankarske procese, kao što su kreditiranje (čak i iznad 600.000 RSD), otvaranje štednih računa itd, na kraju krajeva i autentifikaciju.

Uz Kvalifikovani elektronski potpis, građani bi bili u mogućnosti da elektronski potpišu bilo koji ugovor (ekvivalentno svojeručnom potpisu), pomoću mobilne aplikacije gde oni mogu da pristupe svom elektronskom potpisu koji je uskladišten na „cloud-u”. Dakle, trenutni klijenti banke, kao i potencijalni, ne bi morali više da fizički posećuju filijale banke već bi obavljali svoje aktivnosti ili postajali korisnici u potpunosti na daljinu, putem digitalnih kanala. Iz perspektive banke, digitalni identitet građana može omogućiti „end-to-end” (E2E) digitalno pristupanje klijenata banci i ubrzati proces otvaranja računa.

4 Identifikacija klijenata na daljinu

Prioritet: Visok

Opis

Trenutno, zakon propisuje specifične tehničke zahteve za upotrebu opreme povezane sa identifikacijom klijenata na daljinu, odnosno, prepoznaje samo video identifikaciju izvršenu od strane predstavnika organizacije, kao validno sredstvo identifikacije na daljinu.

U Evropi, pojedine zemlje su usvojile različita softverska rešenja za identifikaciju klijenata i učinile proces u potpunosti digitalnim i automatizovanim (sa uključenjem ljudskog faktora samo u izuzetnim slučajevima). Mogu se koristiti aplikacije za identifikaciju građana na osnovu selfija, i/ili upotreba robotike koja omogućava poređenje lica iz selfija onih sa ličnih karata, sa funkcijom prepoznavanja živosti.

Na primer, banke u Ujedinjenom Kraljevstvu dozvoljavaju upotrebu selfija kao oblika identifikacije klijenata. U Srbiji, primena ovih inicijativa bi zahtevala prilagođavanje važećeg zakona.

Prednosti

Potencijalni klijenti bi bili u mogućnosti da to postanu onlajn i „end to end” (E2E), potpuno samostalno, pošto sve što je potrebno jeste da preuzmu relevantnu aplikaciju ili naprave selfi, potvrđujući na taj način identitet klijenta. Uz postojanje ove funkcije, proces pristupanja klijenata bi bio lakši i brži nego što je trenutno, s obzirom da klijent neće morati da obavlja razgovor sa predstavnikom banke, već može jednostavno skenirati identifikacioni dokument i/ili napraviti selfi. Sve u svemu, inicijativa bi doprinela značajnom unapređenju korisničkog iskustva.

5 Onlajn validacija lične karte preko Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP)

Prioritet: Visok

Opis

Inicijativa predlaže postojanje veze između baze podataka MUP-a i finansijskih institucija na način koji dozvoljava finansijskoj instituciji, pod uslovom da je klijent saglasan, da proveriti validnost klijentove lične karte digitalno i automatski.

Prednosti

Glavna prednost ove inicijative jeste elegantnost „KYC” (znaj svog klijenta) procesa, koji omogućava da ceo proces pridruživanja klijenta bude više automatizovan, brži, i da, na kraju, omogući zadovoljstvo samog klijenta. Iz ugla finansijske institucije, proces pridruživanja klijenta bi bio optimizovaniji, jeftiniji i brži, uz smanjenje grešaka.

Opis

Banke imaju opciju izdavanja neophodnih potvrda/ uverenja korisnicima preko svojih platformi za e-bankarstvo, međutim ovo gubi smisao ukoliko mnoge državne institucije ne prihvataju uverenja u elektronskom obliku, već isključivo u papirnom. Ova inicijativa bi zahtevala sporazum sa Ministarstvom unutrašnjih poslova gde bi se razmotrilo ovo pitanje i promenila politika u vezi sa prihvatanjem elektronskih potvrda/uverenja. Na primer, za registraciju vozila pravnih lica je potrebna potvrda o izvršenoj uplati kao dokaz. Ne prihvata se čak ni izveštaj sa bankovnog računa (može biti pogrešan poziv na broj) iako to predstavlja snažniji dokaz od izvoda (o izvršenoj transakciji). Kako bi se izbegle ovakve situacije, državne institucije (Ministarstvo, Uprava carina, itd.) bi trebalo da prihvataju digitalno dostavljene izvode ili im se treba omogućiti pristup bazi podataka, kako bi se eliminisala uloga banke u ovom procesu. Slično tome, sudovi još uvek u radu prihvataju samo papirni oblik dokumenata; Ova inicijativa bi zahtevala od njih da pređu na obavljanje poslova na digitalan način, kao i da celokupna korespondencija bude u elektronskom obliku. Kada su u pitanju druge institucije, kao što je Agencija za privredne registre, inicijativa se fokusira na zahtev za registrovanje zaloge, koji je iz ugla banaka značajan u pogledu hipotekarnih kredita. Štaviše, ova inicijativa bi omogućila dvostranu komunikaciju između banaka i APR-a, - na primer u procesu otvaranja računa, ili prenosa podataka iz banaka u APR po pitanju osnivačkih uloga, itd. Za implementaciju ove inicijative trebalo bi prilagoditi „Zakon o založnom pravu“.

Prednosti

Od klijenata banke se ne bi zahtevalo da se „šetaju“ od filijale do Ministarstva (ili relevantne državne institucije) i obratno, kako bi dobili uverenja, potvrde o izvršenim uplatama i slično, već bi im se omogućilo da dobiju i pošalju svu neophodnu dokumentaciju putem digitalnih kanala. Na ovaj način bi se transakcije umnogome pojednostavile, pošto bi sva komunikacija između uključenih učesnika mogla biti izvršena na daljinu i uz izbegavanje posrednika (banaka) tamo gde njihovo učešće nije od suštinske važnosti. Kako je prethodno navedeno, sa digitalizovanjem procesa (ili dela procesa), pružanje usluga bi se nastavilo u slučaju bilo kakvog prekida u fizičkom svetu, za sve uključene strane (što je posebno relevantno u tekućim uslovima pandemije). Štaviše, digitalni procesi su ekološki prihvatljivi, pošto potpisivanje dokumenata ne iziskuje štampanje, skladištenje dokumentacije je u digitalnom formatu, a putovanja uključenih strana su smanjena.

Pregled dodatnih regulatornih inicijativa koje treba implementirati u srednjem/dugom roku

1 Povećati granicu do koje je elektronski potpis primenljiv

Prioritet: Srednji

Opis

Granica od 600.000 RSD za ugovaranje finansijskih usluga koje mogu biti odobrene onlajn uz elektronski potpis bi trebalo da bude povećana, uzimajući u obzir da, na primer, banke odobravaju gotovinske kredite u iznosima čak i do 3.000.000 RSD.

Za primenu ove inicijative, potrebno je prilagoditi „Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga” kao i „Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju”.

Prednosti

Na osnovu nekih bankarskih pokazatelja, prosečan iznos kredita u kategoriji potrošačkih kredita u Srbiji je nešto iznad 5.000 EUR. Imajući ovo u vidu, postavljanje praga na višem nivou, kako sugeriše ova inicijativa, će dovesti do većeg korišćenja digitalnog kreditiranja, iz razloga što klijenti koji traže zajam u iznosu iznad 5.000 EUR će takođe imati mogućnost da isti dobiju digitalnim „end-to-end” (E2E) putem. Ne samo što će ovo doprineti povećanju ukupnog broja odobrenih zajmova putem digitalnih kanala (prednost iz ugla banke) već će takođe omogućiti klijentima, koji imaju potrebu za većim zajmovima, da izbegnu zamornu papirologiju i posete filijalama i finalizuju ceo proces na daljinu. Ovo će takođe imati uticaja na ugovaranje drugih finansijskih proizvoda, kao što su na primer depoziti.

2 Priznavanje naprednog potpisa u radu pravnih lica

Prioritet: Srednji

Opis

Kada su u pitanju pravna lica u Srbiji, zakoni koji regulišu njihov rad su prilično zastareli i većina nije ažurirana u skladu sa skorašnjim trendovima koji vode ka digitalizaciji. Trenutno, uopšte ne postoji regulativa koja priznaje upotrebu kako običnog, tako ni naprednog potpisa za pravna lica. Pitanje je regulisano Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga, koji, u najboljem slučaju, utiče na rad preduzetnika, ali, u suštini, ne i pravnih lica. Zajedno sa prethodnom inicijativom (povećanje granice do koje je elektronski potpis primenjiv), takođe bi trebalo zahtevati priznavanje naprednog potpisa u radu pravnih lica.

Za implementaciju ove inicijative potrebno je da „Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga” kao i „Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju” budu prilagođeni i/ili da se razvije novi regulatorni okvir.

Prednosti

Ukoliko se pravnim licima omogući da koriste elektronski potpis, od njih se više ne bi zahtevalo da fizički idu u banku kako bi otvorili račun ili aplicirali za kredit, što im štedi vreme i unapređuje njihovo ukupno korisničko iskustvo. Banke bi bile u mogućnosti da optimizuju proces pristupanja za potencijalne klijente koji su pravna lica, tako što bi se i pristupanje obavljalo „end-to-end” (E2E) putem digitalnih kanala, što doprinosi ukupnoj optimizaciji resursa i unapređenoj produktivnosti banke. Dodatno, ova inicijativa je u direktnoj korelaciji sa prethodnom inicijativom; ukoliko je pravnim licima direktno data mogućnost da apliciraju za kredit i isti dobiju onlajn i „end-to-end”, to bi poslužilo kao snažan argument za povećanje maksimalnog iznosa za ugovore na daljinu, imajući u vidu da za ovu kategoriju klijenata trenutni maksimum od 600.000 RSD predstavlja beznačajan iznos.

3 Zaključivanje ugovora o osiguranju na daljinu bez kvalifikovanog elektronskog potpisa

Prioritet: Srednji

Opis

U ovom momentu, određene vrste osiguranja (npr. putno osiguranje) se u potpunosti mogu nabaviti onlajn, upotrebom elektronskog potpisa ili putem jednokratne lozinke (OTP). Međutim, ovo se ne odnosi na sve ugovore o osiguranju i velika većina ugovora između osiguravajućih kuća i njihovih klijenata zahteva fizičko potpisivanje (tradicionalan svojeručni potpis) ili potpisivanje kvalifikovanim elektronskim potpisom u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima (član 902, paragraf 1, zahteva potpise ugovornih strana). Imajući u vidu napred navedeno, postojeće rešenje, sadržano u Zakonu o zaštiti korisnika finansijskih usluga (član 3, paragraf 2 i 3), koji dozvoljava upotrebu elektronskog potpisa prilikom sklapanja ugovora na daljinu, se ne može primeniti kod ugovora gde je potpisivanje od strane ugovornih strana zahtevano Zakonom. Iz ovog razloga, inicijativa predlaže izmenu i dopunu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga, u slučajevima ugovaranja na daljinu, dodavanjem paragrafa 4, koji bi navodio da se paragraf 3—koji dozvoljava upotrebu običnog elektronskog potpisa za ugovore sa nižom vrednošću od 600.000 RSD, takođe primeni na ugovore gde je potpisivanje ugovornih strana zahtevano zakonom.

Prednosti

Ova inicijativa bi, posmatrano iz ugla klijenta, najpre doprinela pojednostavljenju i digitalizaciji procesa ugovaranja u osiguranju. Omogućavanjem upotrebe običnog elektronskog potpisa, klijenti ne bi morali više da troše vreme i resurse kako bi dobili kvalifikovani elektronski potpis (QES), potreban za potpisivanje predmetne polise osiguranja. Pored omogućavanja procesa i davanja doprinosa ka boljem korisničkom iskustvu, ova inicijativa bi bila blagotvorna za osiguravače takođe. Svako ugovaranje sa klijentima bi se moglo obaviti daljinski, što doprinosi optimizaciji troškova i omogućava bolju upotrebu resursa.

4 Registar kvalifikovanih elektronskih uverenja

Prioritet: Srednji

Opis

Izdavaoci uverenja nemaju ažurirane podatke o izdatim uverenjima i njihovoj validaciji. Posledično, zakonski obveznici nemaju mogućnost da provere validnost izdatih uverenja (u skladu sa zakonom) i na ovaj način identifikuju klijente. Iz ovog razloga, potreban je jedinstveni registar kvalifikovanih elektronskih uverenja u Republici Srbiji, gde bi sve zainteresovane strane lako i brzo mogle da provere da li je uverenje važeće ili ne. Pristup ovoj bazi podataka bi bio omogućen svim stranama koje u obavljanju svojih aktivnosti poslovno saraduju sa klijentima (pravnim licima ili pojedincima) koji koriste ili mogu da koriste digitalno uverenje kao sredstvo identifikacije – ovo bi uključilo banke, Ministarstvo finansija, APR, i bilo koje druge relevantne institucije.

Za implementaciju ove inicijative, potrebno je adaptirati „Zakon o elektronskom potpisu” kao i „Zakon o elektronskom dokumentu”.

Prednosti

Glavna prednost ove inicijative leži u mogućnosti provere važenja digitalnog uverenja sa potpunom sigurnošću.

5 Digitalne operacije sa državnim institucijama i javnim sektorom

Prioritet: Srednji

Opis

Ova inicijativa bi omogućila pravnim licima na tržištu u Srbiji da sarađuju digitalnim putem sa državnim institucijama i javnim sektorom, između ostalog i kroz implementaciju elektronskog vremenskog žiga. Kvalifikovani elektronski vremenski žig, kao i podaci sa kojima je taj vremenski žig povezan, će uživati pretpostavku tačnosti datuma i vremena koje pokazuje, kao i celovitost podataka sa kojima su datum i vreme povezani (npr. verifikacija e-komunikacije između dva imejl servera: verifikacija u vreme slanja i prijema e-fakture priložene u imejlu između dve strane).

Za primenu ove inicijative, potrebno je adaptirati „Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju” (Službeni glasnik RS, br. 94/2017), članovi 52-57.

Prednosti

Poslovni odnosi bi bili pojednostavljeni, kao što bi i sva komunikacija između uključenih strana mogla biti vršena na daljinu, bez potrebe da se fizički ide u institucije.

6 Elektronska isporuka Ovlašćenja za registraciju vozila

Prioritet: Srednji

Opis

Prema važećem zakonu koji reguliše odobravanje i uslove lizinga, u periodu tokom trajanja ugovora o lizingu, kako bi registrovao vozilo nabavljeno na lizing, primalac lizinga mora dobiti posebno ovlašćenje od strane lizing kompanije, na godišnjem nivou, koje mu/joj omogućava da raspolaže predmetnim vozilom. Ovo ovlašćenje je dokument, sačinjen u pisanoj formi, koji predstavlja preduslov bez koga primalac lizinga ne može registrovati svoje vozilo u MInistarstvu unutrašnjih poslova. Ne postoji mogućnost dobijanja Ovlašćenja digitalnim putem, što znači da je klijent/primalac lizinga primoran da poseti lizing kompaniju kako bi dobio pomenuto Ovlašćenje. Prilikom dobijanja tog dokumenta, primalac lizinga, ali i lizing kompanija, su izloženi dodatnim troškovima, kao i trošenju resursa i vremena. Pored toga, praksa je pokazala da je bilo registrovanih slučajeva zloupotrebe i/ili falsifikovanja ovog dokumenta, što je još jedna negativna strana upotrebe papirnog formata umesto elektronskog sertifikata. Uzimajući napred navedeno u razmatranje, ideja ove inicijative je uvođenje digitalnih kanala kroz koje bi klijent bio u mogućnosti da zahteva i prima potrebno Ovlašćenje od strane njegove/njene odnosne lizing kompanije.

Prednosti

Ovaj koncept bi omogućio klijentima lizing kompanija da zatraže i dobiju neophodno Ovlašćenje u potpunosti digitalnim putem, bez potrebe za fizičkim odlaskom u kompaniju, što štedi vreme i resurse i doprinosi jednostavnijem i bržem

procesu registracije vozila. Iz perspektive lizing kompanija, digitalizacija ovog procesa bi rezultovala boljom upotrebom resursa, pošto bi više vremena bilo dostupno za druge suštinske aktivnosti. Na kraju, digitalizacija procesa bi učinila mogućim nastavak uobičajenih poslovnih aktivnosti čak i slučajevima nepredviđenih poteškoća.

7 Razmena sa telekomunikacionim (Telco) operaterima

Prioritet: Nizak

Opis

Trenutno, samo banke podnose podatke Kreditnom birou o kreditnoj opterećenosti i redovnosti otplate za korisnike kreditnih proizvoda, dok telekomunikacione (Telco) kompanije to ne rade. Ipak, telekomunikacione (Telco) kompanije koriste usluge Kreditnog biroa i vuku izveštaje o relevantnim parametrima prilikom odobravanja kreditnih linija svojim klijentima za kupovinu mobilnih telefona i ostalih uređaja, a sve na osnovu informacija koje pružaju banke. Ova inicijativa bi trebalo da pruži recipročnost u vezi sa kreditnim ponašanjem klijenata telekomunikacionih (Telco) kompanija, kao i onih koji koriste kreditne proizvode finansijskih institucija.

Prednosti

Zahvaljujući pristupu podacima telekomunikacionih (Telco) operatera, banke bi imale bolji uvid u kreditnu sposobnost svojih novih klijenata, pošto bi imale informacije u vezi sa opštom zaduženošću njihovih potencijalnih klijenata (pored onih koje su dobijene od Kreditnog biroa).

8 Podaci o poljoprivrednim gazdinstvima

Prioritet: Nizak

Opis

Trenutno, ne postoje javno dostupne informacije u vezi sa poljoprivrednim gazdinstvima, kada je u pitanju obradivo zemljište u vlasništvu/iznajmljeno zemljište, struktura zasejanih površina (odnosno, koliko pšenice, koliko kukuruza itd.) i tome slično. Za sada, banke dobijaju ove vrste informacija od Trezora na zahtev, za svaki pojedinačni zajam, uz odobrenje klijenta. Ideja inicijative je da pronađe način kako će banke i ostale finansijske institucije dobiti pristup ovim informacijama čak i pre nego što klijent aplicira za zajam, zato što bi poznavanje takvih informacija omogućilo bankama da ponude predodobrenja zajmoprimcima i posledično povećaju konkurentnost. Na primer, jedna mogućnost je da se isprojektuje kao centralizovani registar sa javno dostupnim podacima, kao u slučaju sa Agencijom za privredne registre.

Prednosti

Sa ovom inicijativom, tekući i potencijalni klijenti iz sektora poljoprivrede bi imali širu mogućnost izbora kada je u pitanju izbor banke za njihove poslovne potrebe, uzimajući u obzir da bi više banaka bilo upućeno u tržište na kom ova vrsta klijenata posluje. Dodatno, imajući spremne informacije, banke bi bile u mogućnosti da kreiraju ponude (odnosno predodobrenja kredita) i marketinške kampanje za njihove ciljne grupe potrošača.

9 Bankarska lična karta (Bank ID) za identifikaciju klijenata

Prioritet: Nizak

Opis

Radi se o ideji upotrebe digitalne lične karte, gde bi banke bile nosioci nacionalne šeme bankarskih ličnih karata (BankID). 70% stanovnika ima otvorene račune i već su identifikovani od strane njihove matične banke. Inicijativa uključuje razmenu podataka između banaka za brži „KYC” (koncept „znaj svog klijenta”), na primer kroz blockchain tehnologiju koja bi olakšala proces za postojeće klijente, koji su već u bankarskom sistemu (bankarska lična karta). Ova inicijativa je ostvariva kroz uvođenje transfera novca kao oblika identifikacije—kada klijent otvori račun i izvrši transfer na računu drugoj banci, što dokazuje da on/ona ima račun u toj banci, a takvi podaci se mogu upotrebiti. Uz bankarsku ličnu kartu identifikacija na daljinu bi važila samo za nove klijente u bankarskom sektoru.

Primer jedne takve šeme se već može naći u nekim skandinavskim zemljama, odnosno u Švedskoj, Norveškoj, Finskoj i Danskoj. Banke se udružuju i postaju agenti za identifikaciju i izdavanje digitalnih uverenja. Za implementaciju ove inicijative u Srbiji, potrebno je uvesti nov zakon, koji bi omogućio razmenu podataka između banaka radi stvaranja digitalnog identiteta.

Prednosti

Lice koje je već klijent u jednoj banci i želi da postane klijent u drugoj, neće morati da prolazi kroz proces verifikacije identiteta – niti u filijali, niti onlajn, pošto bi banka bila u mogućnosti da pribavi njegove/njene podatke iz centralizovane baze u bankarskom sektoru. Štaviše, digitalni identitet građana može omogućiti „end-to-end” (E2E) digitalno pristupanje klijenata bankama, laku promenu banaka i ubrzavanje procesa otvaranja računa. Kao rezultat, ovo će imati uticaja na poboljšanje sveukupnog korisničkog iskustva.

10 Pojednostavljenje obaveza vezanih za identifikaciju klijenata u procesu sprečavanja pranja novca (AML)

Prioritet: Nizak

Opis

Inicijativa se odnosi na utvrđivanje da li je klijent politički izložena ličnost (PEP), u bliskom srodstvu sa, ili blizak saradnik politički izložene ličnosti (PEP). Trenutna regulativa iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (AML/CTF) propisuje da klijent mora da potpiše pisanu izjavu da li je on/ona politički izložena ličnost (PEP), u bliskom srodstvu sa, ili blizak saradnik politički izložene ličnosti (PEP). Dalje, ukoliko je klijent politički izložena ličnost (PEP), on/ona mora da se pisano izjasni o poreklu imovine koja je ili koja će biti predmet poslovnog odnosa ili transakcije. Inicijativa predlaže upotrebu identifikacije klijenta na daljinu u slučaju politički izloženih ličnosti (PEP) - klijenata, gde bi se izjave mogle potpisivati digitalno.

Za implementaciju ove inicijative, potrebno je prilagoditi „Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma”, kao i Odluku Narodne banke Srbije u vezi sa sprečavanjem pranja novca (Odluka o smernicama za primenu odredaba Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma za obveznike nad kojima Narodna banka Srbije vrši nadzor).

Prednosti

Klijenti koji su politički izložene ličnosti (PEP) u bliskom srodstvu sa, ili bliski saradnici politički izložene ličnosti, ne bi više morali da odlaze u filijalu banke kako bi dali i potpisali pisanu izjavu, već bi ceo proces mogao biti završen na daljinu, putem video poziva sa agentom banke, što suštinski ubrzava i pojednostavljuje proces pristupanja banci, i unapređuje sveukupno korisničko iskustvo.

11 Centralizovano skladištenje podataka iz Agencije za privredne registre

Prioritet: Nizak

Opis

Centralizovano skladištenje podataka iz Agencije za privredne registre bi omogućilo pristup svim podacima koje banke moraju da prikupe u cilju ocene kreditne sposobnosti kompanija i pojedinaca (na primer, promene u APR-u, kako bi banka mogla da reaguje: novi zastupnik, otvaranje računa u novoj banci i slično, blokada, carinski podaci, itd.). Ideja je da se sačini katalog dostupnih podataka za pravna lica, sve što je pojedinačno javno dostupno bi trebalo centralizovati u standardizovanu strukturu. Ovo bi se koristilo u izveštavanju, analizi ovih podataka, itd.

Prednosti

Ova inicijativa bi prevashodno doprinela bržem korisničkom servisu, pošto bi banke imale sve neophodne podatke, centralizovane i spremne za upotrebu, što bi, sa druge strane, takođe pomoglo u procesu onlajn pristupanja banci od strane pravnih lica.

12 Dostupnost podataka iz Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje

Prioritet: Nizak

Opis

Trenutno, kada su u pitanju penzioneri, praksa Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje je da Fond, na zahtev klijenta, prebacuje račun klijenta i penziju na drugu banku tek po prijemu uverenja u papirnom obliku iz prethodne banke, kojim se potvrđuje da klijent nema neizmirenih obaveza po računu. Ideja inicijative je da omogući elektronsku razmenu uverenja između banaka, bez potrebe za fizičkim preuzimanjem dokumenta od strane penzionera.

Prednosti

Od penzionera se ne bi više zahtevalo da se „šetaju” od banke do Penzijskog fonda i obrnuto, i sva tražena dokumentacija bi se mogla razmenjivati onlajn, pošto bi institucije imale direktne kanale komunikacije. Otvaranje računa i proces prebacivanja penzije bi bili pojednostavljeni između banaka, što bi rasteretilo klijente, doprinoseći boljem korisničkom iskustvu ovog specifičnog segmenta klijenata.

Opis

Trenutno, banke, posebno one koje su deo veće bankarske grupe, su pretrpane brojnim, raznovrsnim vrstama izveštaja, koji se moraju pripremati i podnositi na mesečnom, kvartalnom, godišnjem nivou (u zavisnosti od vrste izveštaja i predmetnih politika). Jedan od izveštaja koji su obavezni za sve banke koje posluju u Srbiji jeste i onaj koji se podnosi Narodnoj banci Srbije. Ova inicijativa ima za krajnji cilj da omogući pojednostavljeno i brže izveštavanje regulatornog tela, što bi se postiglo digitalizovanjem i automatizovanjem sveukupnog procesa izveštavanja. Inicijalna ideja jeste da se sačini katalog izveštaja i da se istaknu oni najzahtevniji, za koje bi se usaglasili jednoobrazni setovi podataka i unapred definisani obrasci. Podaci bi se razmenjivali putem interfejsa.

Prednosti

Pojednostavljen i brži proces izveštavanja prema Narodnoj banci Srbije.

14 Objavljivanje plana regulatornih promena koje omogućuju da sve/većina bankarskih usluga bude izvedena digitalno

Opis

Inicijative i novi poduhvati u pravcu digitalizacije često nemaju publicitet među entitetima kojima su namenjeni i čije poslovne aktivnosti treba da olakšaju.

Iz tog razloga, bilo bi preporučljivo da se pripremi i objavi plan, kao i vremenski horizont regulatornih promena, koje bi omogućile da sve/većina bankarskih usluga (uključujući promenu banke u kojoj pojedinac ima račun) budu izvedene putem digitalnih kanala (odnosno bez potrebe da klijent posećuje poslovnicu banke), kako bi se blagovremeno obavestile sve zainteresovane strane o predstojećim promenama.

Za implementaciju ove inicijative, potrebno je prilagoditi bankarsku regulativu, „Zakon o elektronskom dokumentu” kao i ostale relevantne zakone.

Prednosti

Objavljivanjem plana i vremenskog horizonta bi se omogućilo usklađivanje investicionih planova i digitalizacionih napora, kako banaka, tako i ostalih učesnika. Iz perspektive klijenata, njima bi se pružilo blagovremeno obaveštenje, edukacija o novim bankarskim uslugama, kao i vreme potrebno za upoznavanje sa ponuđenim funkcijama.

15 Otvoreno bankarstvo (Druga direktiva o platnim uslugama - PSD2)

Prioritet: Nizak

Opis

Druga direktiva o platnim uslugama (PSD2) je uredila položaj trećih lica – „Pružaoce usluga inicijacije plaćanja” (PISPs), kojima je dozvoljeno da iniciraju plaćanja direktno sa platnih računa korisnika, sve dok za to imaju njihovu saglasnost. Takođe, treća lica - „Pružaoce usluga informacija o računu” (AISPs), čiji je položaj uređen, mogu da pristupe podacima korisnika (uz njihovu saglasnost) kako bi pružili uvid u platne račune korisnika kod različitih banaka na jednom mestu (na primer na mobilnoj aplikaciji). Otvoreno bankarstvo je bezbedan način da se omogući pružiocima usluga pristup vašim finansijskim informacijama. Ono otvara put ka novim proizvodima i uslugama koji bi mogli pomoći korisnicima, kao i malim i srednjim preduzećima, da postignu povoljnije uslove poslovanja. Praktično, postalo bi lakše za korisnike da menjaju pružaoce usluga tekućih računa i da traže proizvode sa povoljnijom cenom.

Ova inicijativa je još uvek u razvoju u zemljama Evropske unije.

Prednosti

Ovaj koncept bi omogućio laku razmenu podataka o korisnicima, kao i o upotrebi proizvoda, između banaka. Zahvaljujući tome, postojala bi šansa za daljom automatizacijom procesa kreditiranja, otvaranja računa (kroz pojednostavljeno menjanje računa). Štaviše, otvoreno bankarstvo unapređuje bezbednost i transparentnost, i olakšava bankama da interno iskoriste podatke koje poseduju — na primer, za personalizaciju usluga ili za kreiranje „frontend” aplikacija — tamo gde je to ranije bilo nepraktično, ili čak nemoguće uraditi.

16 Razmena podataka između Ministarstva unutrašnjih poslova i Parking servisa

Prioritet: Nizak

Opis

Trenutna praksa pokazuje da vozači čija su vozila na poternici Ministarstva unutrašnjih poslova, ili čija je registracija istekla, nesmetano voze bez ovlašćenja, sve dok ih policija ne zaustavi zbog redovne kontrole. Tada se sprovodi detaljna provera koja pokazuje da li je vozilo na poternici (što je relevantno za lizing kompanije) i da li ga treba konfiskovati od dužnika, međutim, ova vrsta situacije više predstavlja izuzetak nego pravilo. Imajući navedeno u vidu, glavna svrha ove inicijative jeste da spreči, ili bar da smanji učestalost takvih situacija gde se vozilo koristi bez ovlašćenja. Ideja je da se uvede direktna veza između Ministarstva unutrašnjih poslova i Parking servisa, na način koji bi omogućio zaposlenima Parking servisa, tokom obavljanja svojih aktivnosti (izdavanja dodatne karte ili kazni za parkiranje), da pristupe bazi podataka Ministarstva i utvrde da li je određeno vozilo na poternici ili je registracija istekla. Ukoliko je bilo šta od ova dva slučaj, zaposleni Parking servisa bi pozvali predstavnike Ministarstva i odveli predmetno vozilo do odnosno policijske stanice ili na parking zaplenjenih vozila, dok se slučaj ne razreši i dug namiri.

Pored toga, saradnja sa komunalnom policijom, koja koristi nov metod snimanja saobraćajnih prekršaja i nezakonitog parkiranja, bi značajno mogla da doprinese bržem i efikasnijem pronalaženju spornih lizing vozila. Beleške o vozilima koja prolaze kroz naplatne rampe autoputeva bi takođe bile od pomoći za rešavanje ovog problema.

Prednosti

Povezivanjem (pre svega) sistema Parking Servisa sa sistemom Ministarstva unutrašnjih poslova bi značajno doprinelo pravnoj sigurnosti, zato što bi rešavanje ovog problema vodilo ka većoj zaštiti imovine, poboljšalo bi pravnu i sigurnost uopšte, koja je, pored opšteg društvenog značaja, takođe važna za poslovanje lizing kompanija i osiguravajućih društava.

17 Izdavanje MTPL polisa bez (prethodno odštampanog) papira (obrazaca)

Prioritet: Nizak

Opis

Polisa osiguranja vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima (MTPL) jeste obavezujući dokument u procesu registracije vozila. Ova polisa pruža zaštitu u slučaju nanete štete trećem licu, dok klijent upravlja svojim vozilom. Trenutno, MTPL polise moraju da budu u obliku prethodno pripremljenog obrasca, odštampanog na posebnoj vrsti štampača, što dovodi do povećanog troška distribucije, i zahteva potpuno različitu logiku prilikom kupovine štampača. Imajući ovo u vidu, inicijativa predlaže stvaranje direktne veze, preko koje bi Ministarstvo unutrašnjih poslova moglo proveriti bazu podataka Udruženja osiguravača Srbije (UOS), ukoliko je određeno vozilo osigurano. Alternative ovom rešenju bi bile da propis koji uređuje proces registracije vozila dozvoli osiguravajućim kompanijama da štampaju MTPL polise isto kao u drugim privrednim oblastima, ili da razmotri mogućnost prestanka potpisivanja predugovornih informacija za MTPL polisu, kao obaveznu vrstu osiguranja.

Prednosti

Prvenstvena prednost ove inicijative iz ugla osiguravajućih društava, imajući u vidu da štampači koji su trenutno neophodni za MTPL polise vode do viših troškova, jeste njihovo izostavljanje koje bi suštinski vodilo do optimizacije troškova. Pored toga, posmatrano iz ugla klijenata, ukoliko bi MTPL polise bile izostavljene iz procesa registracije vozila, to bi pojednostavilo sam proces, pošto bi bilo potrebno pribaviti i potpisati samo jedan dokument.

